

G.W.M. Hunneman, particulier boseigenaar, Lochem

Gevolgen van een te diepe ontwatering op de groei van een grove dennenbos

De effecten van veranderingen in de grondwaterstand op de groei van bos staan nogal in de belangstelling. Soms wordt een eerder opgetreden verdroging tegengegaan door een verhoging van de grondwaterstand. Hierbij kunnen echter lokaal de verdrogingseffecten nog vergroot worden. Ik wil in dit artikel graag schetsen welke schade is opgetreden in mijn bosperceel door eerdere ontwatering (omstreeks 1970) en wat nu dreigt te gaan gebeuren om verdroging van het achterliggende landbouwgebied tegen te gaan.

Mijn bosperceel is pas vanaf 1953 ingedeeld bij een bestaand waterschap. In 1958 verscheen het onderzoeksrapport over de waterhuishouding in het aan het waterschap toegevoegde gebied. Daarin is opgenomen dat het gebied, waarin mijn bos is gelegen, toen al droogtegevoelig was. Ondanks dat gegeven heeft het waterschap, tussen mijn bos en de Sallandse Heuvelrug (op ongeveer 2,5 km afstand, oostelijk gelegen), omstreeks 1970 watergangen gegraven. Daardoor werd de kwelwaterstroming vanaf de Sallandse Heuvelrug naar mijn bos, onderbroken en werd en wordt nog steeds het kwelwater voortijdig afgevoerd. Het waterschap heeft die watergangen gegraven ten behoeve van de lager gelegen cultuurgronden om die een hoger positief economisch rendement te laten opbrengen.

Tijdens de dunning viel het verschil in dikte van jaarringen op

De gevolgen van de te diepe ontwatering op de kwantitatieve en kwalitatieve groei van de grove dennen

Kwantiteitsschade

Het kiemjaar van de grove dennen is 1956. De bodem bestaat uit leemarm, zwak lemig fijn zand (Veldpodzol Hn 21 VIII). Tijdens de dunning in 1997 viel het verschil in dikte van de jaarringen op. De eerste 17 jaar zijn de bomen 17,6 cm en de volgende 24 jaar slechts 4,4 cm in dikte gegroeid (zie foto's 1 en 2). De sterk verminderde groei is omstreeks 1970, na het graven van de watergangen, ontstaan. Door de sterk veranderde waterhuishouding is m.i. de aanwas van het bos verminderd met meer dan $5\text{m}^3/\text{ha}/\text{jaar}$. Bij een prijs van f 20,-/ m^3 is dat meer dan f 100,-/ ha/jaar aan kwantiteitsschade.

Kwaliteitsschade (zie foto 3)

De kwaliteitsschade is ontstaan door de plotselinge sterke verminderde groei, waardoor de dennenlotrups kon toeslaan. Op een hoogte van 6 tot 7 meter wordt de rechte stam gesplitst in 2 of 3 toppen. De kwaliteitsschade zal m.i. meer dan f 5,-/ m^3 bedragen. Voor $5\text{m}^3/\text{ha}$ is dat een schade van f 25,-/ ha/jaar .

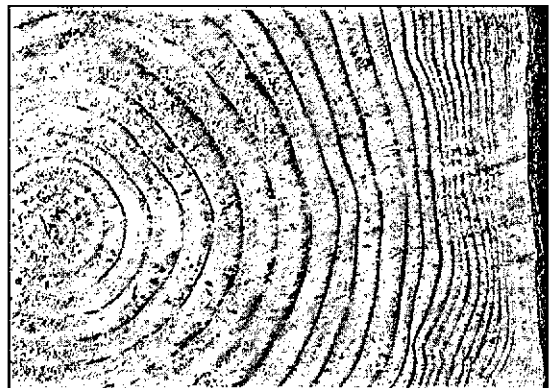
De totale kwantiteits- en kwaliteitsschade is dus meer dan f 125,-/ ha/jaar .

Waterschapslasten

Voor die, voor het bos zeer nadelige, waterschapswerken moeten jaarlijks waterschapslasten worden betaald (in 1996 was dat f 43,57/ ha). Dit betekent dus dat er betaald moet worden voor waterschapswerken waarvan schade wordt ondervonden.

Het watertoevoerplan

Het waterschap is nu voornemens om midden door mijn bos een watergang te graven om de verdro-

*Kwaliteitsschade, ontstaan door sterk verminderde groei
(Foto's: Hans Makkink)*

ging van de achterliggende cultuurgronden op te lossen. Op de grens van mijn bos en de achterliggende, lager gelegen cultuurgronden is geen kunstwerk gepland, zodat het aan te voeren gebiedsvreemd water door mijn bos stroomt en mijn bos nog verder leeg zuigt. Op ongeveer 3,5 km vanaf mijn bos ligt de eerstvolgende stuw met een diepte van ongeveer 2,80 m minus maaiveld van het bos. Tegen het plan, zonder stuwen in de betreffende watergang, zoals het ter visie heeft gelegen en door het waterschapsbestuur en door de provincie is goedgekeurd, heb ik bezwaar gemaakt bij de rechtbank. Tijdens de zitting van de rechtbank werd gesteld dat er op de grens van mijn bos en de cultuur-

gronden mogelijk een stuw komt. Dat onderdeel van het plan moet nog verder worden uitgewerkt. Worden wij tijdens nog te volgen overleg het niet eens dan geldt m.i. het plan zoals dat ter visie heeft gelegen en door de provincie is goedgekeurd. De uitspraak van de rechtbank d.d. 15 juni 1998 luidt: 'niet ontvankelijk', omdat:

- 1) Ten tijde van het instellen van beroep d.d. 12 juni 1996 ik nog geen juridisch eigenaar van het bos was (via ruiling werd ik op 19 maart 1997 eigenaar)
- 2) Niet gebleken is dat ik rechtstreeks in mijn belangen wordt geraakt
- 3) In de zin van art. 1:2 van de Algemene wet bestuursrecht ik niet aangemerkt wordt als belanghebbende.

Tegen deze uitspraak ben ik in beroep gegaan bij de Raad van State.

Wordt het plan, zonder een stuw op de grens van mijn bos en de achterliggende cultuurgronden, uitgevoerd dan ontstaat er een extra verdroging. Komt de watergang er wel met een stuw, dan kan het grondwaterpeil slechts langzaam worden verhoogd. Bij een te snelle verhoging komen er wortels van de bomen blijvend in het grondwater en sterven daardoor af. Door een te diepe ontwatering zijn bomen juist weer dieper gaan wortelen. Volgens de bestaande verdeningen wordt het bos met of zonder stuw extra belast met waterschapslasten van 1 punt (in 1996 f 43,57/ha/jaar). De waterschapslasten worden dan verdubbeld.

Conclusie

Boseigenaren moeten betalen voor waterschapswerken, waarvan zij schade ondervinden en moeten weer extra gaan betalen voor herstel van die schade, die zij zelf niet hebben veroorzaakt.

Graag zou ik van de lezers suggesties ontvangen voor verdere actie, liefst met voorbeelden van schadevergoeding, of ontheffing van waterschapslasten in vergelijkbare gevallen. Reacties graag aan: G.W.M. Hunneman, Schweitzerweg 5, 7242 HN Lochem, tel. 0573-252135.